

субстандарту, котрий відрізняється від німецької стандартизованої літературної мови. Дивергентний вокабулярій є звичним для усного вжитку на території Австрії незалежно від того, якого статусу (кодифікованого, розмовного чи регіонального) набуває та чи інша лексема.

Література:

1. Романенко О. В. Национальный вариант полицентричных языков как совокупная система национальной речи. *Вестник Башкирского университета*. 2009. Т. 14, № 2. С. 407–410.
2. Ammon U. Vorschläge zur Typologie nationaler Zentren und nationaler Varianten bei plurinationalen Sprachen – am Beispiel des Deutschen. *Österreichisches Deutsch. Linguistische, Sozialpsychologische und sprachpolitische Aspekte einer nationalen Variante des Deutschen* / Muhr R., Schrodt R., Wiesinger P. (Hg.): Wien: Hölder-Pichler-Tempsky, 1995 (Materialien und Handbücher zum österreichischen Deutsch und zu Deutsch als Fremdsprache Bd. 2), 110–120.
3. Ammon U. Nationale Varietäten des Deutschen. Studienbibliographien. Sprachwissenschaft. Bd. 19. Heidelberg: Groos, 1997. 300 S.
4. Šarandin A. V. Austriazismen im “Neuen deutsch-russischen Großwörterbuch“. *Das Wort : Germanistisches Jahrbuch GUS*. 2004. S. 369–380.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-227-2-44>

ETYMOLOGICAL ANALYSIS OF THE LINGUOCULTURAL CONCEPT *TEXTILE* IN THE ENGLISH LANGUAGE

ЕТИМОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЧНОГО КОНЦЕПТУ *TEXTILE* В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

Kovalova K. O.

PhD student

*Odesa I. I. Mechnikov National
University
Odesa, Ukraine*

Ковальова К. О.

аспірант

*Одеський національний університет
імені І. І. Мечникова
м. Одеса, Україна*

Дослідження присвячено аналізу мотивуючих ознак лінгвокультурологічного концепту *TEXTILE* в англійській мові. Матеріалом дослідження слугували етимологічні словники, загальні тлумачні

словники англійської мови та спеціальні словники текстильної термінології.

За даними етимологічних словників англійської мови лексема **TEXTILE** походить від латинського *textilis* та позначає [woven, that can be woven; a web, canvas, woven fabric, cloth, something woven] (праїндоевропейський корінь **teks-* «ткати, плести» > лат. *texere* “to weave”, дієприкметник *textus*, іменник *textus* “something woven” > стф. “*texte*”. Звідси похідні: лат. *textūra* / *texture* “anything woven, a web” та лат. *textilis* “woven” > фр. та англ. *textile*), тобто йдеться про іменник *текстиль*. Згідно словників, перше вживання лексеми *textile* в англійській мові датується першою половиною XVII століття в значенні іменника, а з середини того ж століття – прикметника.

Було проаналізовано ті лексичні одиниці, які вжиті у дефініції «початкової» лексеми, тобто є дефініційними ознаками лексеми. В наведених вище прикладах їх було виділено підкресленням. При цьому варто зазначити, що англомовні словники фіксують етимологічний зв'язок лексем *textile* та *tissue*. Що дозволяє віднести останню одиницю до мотивуючих ознак досліджуваного концепту. Отже аналіз етимологічних словників англійської мови дає підстави виділити наступні мотивуючі ознаки концепту **TEXTILE**: *canvas*, *cloth*, *fabric*, *texture*, *tissue*, *web* та *woven*.

Англійська лексема **CANVAS** походить від старофранцузького *chanevas* [made of hemp, hempen] та позначає [a coarse hempen cloth]. Словник Oxford пояснює значення *hemp* таким чином [the fibre of the *cannabis* plant, extracted from the stem and used to make rope, strong fabrics, fibreboard, and paper]. Тобто йдеться про тканину, вироблену із коноплі. Скіфське або фракійське слово *kannabis*, що прийшло в грецьку мову, згодом в латині перетворилося на іменник *cannabis* зі значенням *hemp*. Прикметник народної, чи вульгарної, латини *cannapaceus* [made of hemp], перетворився на іменник старофранцузької мови *chanevas*. Звідси в середньоанглійській мові з'являється *canevas* [sturdy cloth made from hemp or flax], яке в сучасній англійській мові вживається як *canvas* в значенні [a firm closely woven cloth usually of linen, hemp, or cotton used for clothing and formerly much used for tents and sails], тобто *полотно*, *брезент*. В якості одного з перших значень слова *canvas* в етимологічних словниках фіксується наступне: [a kind of linen cloth woven for several uses, as sails, painting cloths, tents], що виявляє факт збереження цього значення в сучасній мові.

Етимологія англійської лексеми **CLOTH** бере початок від середньоанглійського *clath/cloth* та має значення [a pliable material made

usually by weaving, felting, or knitting natural or synthetic fibers and filaments]. В етимологічних словниках прайндоевропейське **gley* “to cling to, cleave, stick” вважається джерелом походження прагерманського **klaiþq* “garment”, звідки в староанглійській з’являється *claf* [a cloth, sail, cloth covering, woven or felted material to wrap around one]. Далі в сучасній англійській мові лексема *cloth* набуває значення [woven fabric, pliable stuff made of intertexture of threads or fibers], тобто *тканина, полотно*.

FABRIC: етимологічно дана лексема походить від середньоанглійського *fabrique*, форми дієслова *fabriquer*, що має значення [manufacture, make, produce]. Згідно з даними етимологічних словників, джерелом появи цієї лексеми є прайндоевропейське **dhabh-*, можливим значенням якого дослідники вважають “craftsman”. Далі, еволюціонуючи в латинській мові від *faber* [artisan who works with hard materials], *fabrica* [workshop; an art, trade; a skilful production, structure, fabric] до *fabricare* [to make, construct, fashion, build], слово з’являється у французькій мові. Лише наприкінці XVIII ст. лексема *fabric* в англійській мові змінить своє значення з “manufactured material” на “textile, woven or felted cloth” *ткане або повстяне полотно*.

Лексема **TEXTURE** в англійській мові в значенні [network, structure] походить від латинського *textura* [web, texture, structure] однокореневого з *texere* “to weave” *ткати*. В латинській мові слово з’являється від прайндоевропейського **teks-* “to weave, to fabricate, to make; make wicker or wattle framework”. Вживана з 15 століття в формі іменника, з 1888 року вказана лексема входить в ужиток також у значенні дієслова [to give a texture to, to make not smooth or plain].

TISSUE: етимологічні словники англійської мови фіксують наступні її значення: [band or belt of rich material], [cloth interwoven with gold or silver], [cloth interwoven with gold or silver, or figured colours] *тканий виріб, переплетений золотом або сріблом*. З латинського *texere* “to weave, to make” приходить до старофранцузької мови *tissu* [a ribbon, headband, belt of woven material]. Саме від старофранцузького *tissu* походить лексема *tissue* в англійській мові *тонка дорога тканина*. В 1831 році лексема набуває ще одного, наукового значення, а саме – біологічного: [an aggregate of cells usually of a particular kind together with their intercellular substance that form one of the structural materials of a plant or an animal] *система клітин та міжклітинної речовини, об’єднаних загальним походженням, будовою та виконуваними функціями, які утворюють один із структурних матеріалів рослини*

або тварини. А в 1929 році з'являється значення [piece of absorbent paper used as a handkerchief] *хустинка, носовик*.

WEB: етимологічні словники англійської мови вказують на те, що вихідною формою даної лексеми було праїндоевропейське **(h)uebh-* “to weave” *плетсти, ткати*. Перетворюючись через прагерманське **wabjam* “fabric, web”, а також староанглійське *webb* “woven fabric, woven work, tapestry”, лексема *web* з'являється в сучасній британській англійській мові у значенні [any structure, construction, fabric, etc, formed by or as if by weaving or interweaving] *полотно, тканий виріб*. Перше вживання цієї лексеми у значенні [spider's web] *павутина* фіксується на початку XIII ст.. Наприкінці XX ст. фіксується нове, метафоричне значення – [a computer system which links documents and pictures into a database that is stored in computers in many different parts of the world and that people everywhere can use”] *веб, мережа, Всесвітня павутина*.

Ключовою мотивуючою ознакою досліджуваного концепту вважаємо **WOVEN** [made by crossing threads over and under each other] – форма дієприкметника минулого часу англійської лексеми *weave*. Її вихідною формою також вказується праїндоевропейське **(h)uebh-* “to weave”, в сучасній англійській мові слово з'являється з прагерманського **weban* та староанглійського *wefan* “to weave, form by interlacing yarn”.

Необхідно зазначити той факт, що в сучасних професійних словниках значення англійського *textile* не обмежується лише *тканинами* артефактами, а й поширюється на *неткани*. Це свідчить про те, що семантична структура цієї семіми у професійній сфері нівелює головну мотивуючу ознаку – *плетіння, ткацтво*. “Dictionary of Fiber and Textile Technology” фіксує наступне визначення лексеми, що досліджується: *Originally, a woven fabric; now applied generally to any one of the following:*

1. *Staple fibers and filaments suitable for conversion to or use as yarns, or for the preparation of woven, knit, or non-woven fabrics – Штандельні волокна і нитки, придатні для перетворення в пряжу або використання в якості пряжі, або для отримання тканин, трикотажних або нетканих матеріалів;*

2. *Yarns made from natural or manufactured fibers – Пряжа, виготовлена з натуральних або штучних волокон;*

3. *Fabrics and other manufactured products made from fibers as defined above and from yarns – Тканини та інші промислові вироби, виготовлені з волокон, зазначені вище, та ниток;*

4. *Garments and other articles fabricated from fibers, yarns, or fabrics when the products retain the characteristic flexibility and drape of the original fabrics* – *Одяг та інші вироби, виготовлені з волокон, ниток або тканин, коли вироби зберігають характерну гнучкість і драпірування оригінальних тканин.*

Виконане співставлення даних історичних і сучасних словників виявляє факт збільшення об'єму структури концепту **TEXTILE** за рахунок появи нових компонентів, адже концепт володіє живою структурою, що змінюється в часі, у процесі пізнання світу.

Література:

1. Dictionary of Fiber and Textile Technology. Kosa, 7th edition, 1999. 258p.
2. Johnson's Dictionary of the English language URL: <https://collections.nlm.nih.gov/bookviewer?PID.nlm:nlmuid-0037263X2-mvpart> (дата звернення: 10.07.2022).
3. Online Oxford dictionary URL: <https://en.oxforddictionaries.com> (дата звернення: 10.07.2022).
4. Skeat, Walter W. An etymological dictionary of the English language URL: <https://archive.org/details/etymologicaldict00skeauoft/page/632/mode/2up> (дата звернення: 10.07.2022).
5. Webster's Dictionary URL: <https://www.merriam-webster.com> (дата звернення: 10.07.2022).